

استاد صحنه‌ها روایتگر داستان‌ها

در گفت‌وگویی صمیمی با مسعود فروتن به خاطرات و اندیشه‌های او نقبی زدیم

انسان امام زمانی از خلوت تا جلوت

حجت الاسلام دکتر محمد جواد رودگر در گفت‌وگو با «جام جم» از ثمرات ارتباط و جود با امام زمان (عج) می‌گوید

۱۱

زنان، قربانی کلیشه‌های سینمایی

سینمای ایران اگرچه حرکتی به سمت خلق زنان کنشگر داشته، اما در بازتابی بانوان پیشرو کوتاهی کرده است

۱۰

عصای «موسی (ع)» دریای سینما را می‌شکافد

بررسی فرآیند انتخاب و داوری فیلم‌های جشنواره فجر چهل و سوم در گفت‌وگو با منتقدان

۸

گزارش

شب‌های پرشور موسیقی فجر

دنیل کاسارس، نوازنده شهیر اسپانیایی پس از اجرای خود در تالار رودکی، از استقبال مخاطبان ایرانی از جشنواره ابراز شگفتی کرد

اجرای گروه ایران و هند در جشنواره موسیقی فجر

فجر است. در حالی که دیروز اعلام شد کنسرت لنو روخاس، نوازنده و موزیسین جهانی که با لقب «پسر خورشید» در جهان فعالیت می‌کند از ۱۲ اسفند در سالن وزارت کشور آغاز خواهد شد، اجراهای نوازندگان خارجی در جشنواره همچنان مورد توجه مخاطبان است. دنیل کاسارس، نوازنده اسپانیایی که در دومین شب از چهارمین جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر، در تالار رودکی روی صحنه رفته بود، با اشاره به استقبال مخاطبان ایرانی از اجرای خود گفت: «شگفت زده شدم. انتظار این همه آشنایی را نداشتم. مخاطب ایرانی شناخت بسیار خوبی از موسیقی فلامنکو دارد و واکنش‌های خیلی خوبی به اجرای من نشان می‌دادند. گاهی صدای پرشور «Ole!» را می‌شنیدم که مرا به وجد می‌آورد. اینجا چند دوست ایرانی را دیدم که از قبل در فضای مجازی با من در ارتباط بودند و کارهای خود را برایم می‌فرستادند و خیلی خوشحالم که امشب آنها را در میان حاضران در سالن دیدم و بعد از اجرا با هم گپ زدیم».

برنده جایزه مکاشفه موسیقی از سوی انجمن منتقدان موسیقی نیویورک در سال ۲۰۰۵، درباره تبادل فرهنگی از طریق موسیقی گفت: «وقتی برای این جشنواره دعوت شدم، شناخت چندانی نداشتم و چون دو روز دیگر در جشنواره دیگری اجرا دارم و تنها یک روز می‌توانستم در ایران باشم، در پذیرش دعوت مردد بودم اما اکنون خیلی خوشحالم که به این جشنواره آمده‌ام و سازماندهی برگزارکنندگان بسیار عالی بود. همان‌طور که هنگام اجرا گفتم، اولین بار بود که به ایران آمدم و امیدوارم آخرین بار نباشد. من به همراه مهندس صدا به ایران آمدم و از او هم تشکر می‌کنم که صدایم را به خوبی هنگام اجرا مدیریت کرد».

یافت و علاقه‌مندان، از موسیقی شمال خراسان و شاهنامه‌خوانی اودر برج آزادی لذت بردند. محمد یگانه، یکی از مطرح‌ترین بخشی‌های شمال خراسان و فرزند بخشی بزرگ شمال خراسان، زنده‌یاد محمد حسین یگانه‌است. یکی از شاخص‌ترین بخش‌های موسیقی یگانه، شاهنامه‌خوانی با دوتار براساس موسیقی مقامی شمال خراسان است. او با سال‌ها تمرکز بر نقالی و شاهنامه‌خوانی توانسته پیوندی ظریف و زیبا بین موسیقی خراسان و شاهنامه ایجاد کند. یگانه علاوه بر نواختن، در ساخت دوتار هم، مهارت بسیار دارد و شاگردان زیادی را در هر دو زمینه تربیت کرده‌است. در اجراهای موسیقی اقوام و نواحی در سومین روز از جشنواره، شاهد اجراهایی از موسیقی شمال کشور بودیم که نخست با اجرای گروه «گیل و آسارد» به سرپرستی و خوانندگی ناصر وحدتی بود که «مقام رقص» یا «رقص مقام» را اجرا کرد.

همچنین گروه «کادوس تالش» به سرپرستی آرمین فریدی، نیز با اجرای باهمراهی نی تالشی که امسال ثبت ملی شد، تماشاگران را مبهوت کرد. همچنین هنرمندان موسیقی استان گلستان شامل گروه‌هایی به سرپرستی امین سعادت از بندر ترکمن و سیداحمد حسینی از علی‌آبادکتول در جشنواره امسال درخشیدند. نکته جالب در اجرای گروه کتول، اجرای قطعه «پار نارنجی» بود که مخاطبان آن را به عنوان موسیقی تیتراژ سریال «پایتخت» می‌شناسند.

شگفتی خارجی‌ها از علاقه مخاطبان ایرانی

بخش موسیقی ملل نیز از بخش‌های پرطرفدار موسیقی

گودای رامادای و پاون ناییک و دو اجرای نوازندگی پیانو برنامه‌های دیروز در تالار رودکی بودند. شب ابرای آذری «ضد» به سرپرستی سحر انزلی و خوانندگی خسرو عامری فرد در تالار اندیشه برگزار شد. در فرهنگسرای نیاوران، گروه‌های موسیقی بانوان راستان به سرپرستی آزاده امیری و ایوار قوچان به سرپرستی تکتم ملایی روی صحنه رفتند. در فرهنگسرای ارسباران شاهد ۲۸ اجرای ویژه کودک و نوجوان در حوزه موسیقی نواحی، دستگاهی و کلاسیک اروپایی بودیم و فرهنگسرای بهمن شاهد اجرای گروه «سنه دیلر منه دیلر» به سرپرستی ابراهیم علیزاد (موسیقی ترکیبی آذری) بود.

همچنین در بخش موسیقی پاپ (مردم‌وار)، گرشا رضایی و هوروش بند دو اجرا در سالن میلاد نمایشگاه داشتند و علیرضا طلپسچی در سالن رزمال روی صحنه رفت.

در روز سوم جشنواره که پنجشنبه برگزار شد، قطع برق در کنسرت رضا بهرام در سالن رزمال هم نتوانست باعث برهم خوردن اجرای وی شود و با وجود ناقص ماندن اجرای وی، مخاطبان با این خواننده همراهی کردند تا برق سالن دوباره وصل شود.

شب‌های پرونق موسیقی نواحی

یکی از جذابیت‌های همیشگی جشنواره موسیقی فجر، اجراهای نوازندگان موسیقی نواحی است که از چهارگوشه ایران به تهران می‌آیند و شنوندگان را مهمان نغمه‌های اصیل و شنیدنی خود می‌کنند. دیشب محمد یگانه، مطرح‌ترین بخشی شمال خراسان در چهارمین جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر حضور

دیروز چهارمین روز برگزاری جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر در حالی برگزار شد که این اجراها به فوزه مجد تقدیم شده بود. فوزیه مجد؛ نوازنده، مدرس، آهنگساز و پژوهشگر برجسته موسیقی ایرانی است که بخش زیادی از عمر خود را صرف پژوهش و گردآوری موسیقی نواحی ایران و ردیف دستگاهی موسیقی ایران کرده است. توجه به موسیقی بانوان، یکی از رویکردهای این دوره از جشنواره بوده، به گونه‌ای که از میان ۱۷۷۱ نفر شرکت‌کننده در چهارمین دوره جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر، ۶۴۳ نفر از آنها از بانوان هنرمند کشورند.

همچنین در کنار اجرای مشترک گروه‌های موسیقی ۱۲ اجرای ویژه بانوان در فرهنگسرای نیاوران میزبان مخاطبان چهارمین دوره جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر خواهد بود. این درحالی است که سال گذشته سهم بانوان از جشنواره پنج اجرا در تالار وحدت و آن هم در ساعت ۲ بعدازظهر بود. امسال این تعداد به ۱۳ گروه افزایش پیدا کرده است. بانوان در دو سانس ۱۶ و ۱۹ در فرهنگسرای نیاوران و یک سانس در فرهنگسرای ارسباران روی صحنه می‌روند. تغییر ساعت اجرای بانوان اتفاق مهمی در این زمینه محسوب می‌شود؛ چراکه اختصاص ساعت مرده برای اجرای بانوان همیشه محل انتقاد بوده است.

در این دوروز چه گذشت؟

دیروز در تالار وحدت، ارکستر سمفونیک تهران به رهبری نصیر حیدریان از ساعت ۱۸:۳۰ و ارکستر چکاوک به رهبری رضا شایسته از ساعت ۲۱:۳۰ روی صحنه رفتند. اجرای گروه هند به سرپرستی آمانو مانیش،

نگاه

رخنه ناپذیری «فرهنگ مردمی»

بهبود زندگی شهروندی در جامعه، بستگی به عوامل مختلف دارد. مهم‌ترین آنها «فرهنگ» است. هرچقدر جامعه برای دسترسی به فرهنگ تلاش کند، حتماً شهروندان به تکامل و پیشرفت در همه ارکان زندگی نزدیک‌تر می‌شوند. حالا که حرف از پیشرفت به وسط کشیده شد، خوب است بدانیم هیچ‌گاه با آن افسوس، ناله و... که ریشه همه آنها در ناامیدی است، نمی‌توان حتی به سایه پیشرفت و توسعه نیز نزدیک شد، بلکه باید اراده و حرکت را مانند دو بال قدرتمند به کار گرفت و به اصطلاح ساده‌تر، خسته نشد! اصلاً فرهنگ چیست؟ الزامات تقویت آن کدام است؟ چرا افزایش قدرت و کارآمدی فرهنگ، انگیزه ساختن و تحول در یک جامعه را به طرز شگفت‌آوری بالا می‌برد و در گره‌گشایی از آحاد مردم و پاسخگویی به نیازها اعم از معنوی و مادی نقش دارد؟ بارها گفته‌اند و باز هم خواهند گفت که «اقتصاد» مهم است، اما اگر فرهنگ ساخته نشود آن جامعه، حتماً با چالش‌های اساسی و کمبودهایی بزرگ مواجه خواهد شد! پس فرهنگ، زیربنا و استخوان‌بندی است که پیکره جامعه و یک ملت را می‌سازد. قدم بعدی پیشرفت، همین فرهنگ است. فرهنگی که باید رتوان از یادگیر عرصه‌ها و حوزه‌های انسانی کمال پیدا کند، رشد داشته باشد و اصطلاحاً به روز و کارآمد شود. شناخت تاریخ، تمدن، زبان رسمی، گذشته فرهنگی، اسطوره‌های سیاست، فرهنگ و هنر، ورزش و... تقویت ظرفیت‌های سرزمینی، حفظ تنوع قومیتی و خیلی از کارهای دیگر که به هویت ما ربط پیدا می‌کند، در سبب بزرگ فرهنگ جامی‌گیرد، البته انجام بخش قابل توجهی به همت پژوهشگران و نویسندگان فرهنگ برمی‌گردد اما یکبار یک افراد یک جامعه فرهنگی در قبال آن مسئولیت دارند... بنابراین مقوله فرهنگ، لزوماً به حلقه تحصیلکرده‌ها، اهالی پژوهش و هنر، دانشگاه، رسانه‌ها و... محدود نمی‌شود.

اگر فرهنگ، با توانمندی و تعهد اجتماعی ساخته شد، حتماً اعتبار اجتماعی هم پیدا می‌کند و کارکردهای متنوعش در دیگر عرصه‌ها و حوزه‌ها نیز آشکار می‌شود. روزنه‌هایی که در طول دوران‌ها از بیرون یک مجموعه و در بعد کلی‌تر، یک کشور و سرزمین برای رخنه فرهنگ‌ها و نگرش‌هایی خارجی و ناهمگون با درونیات و باورهای جامعه هدف، دیده شده یا می‌شوند، دقیقاً زمانی ایجاد می‌شود که فرهنگی مستحکم و پرمغز ساخته نشده و این محرومیت ناگوار، در برابر هنر تلنگر نرم و تهاجم سختی، از خودش ضعف نشان می‌دهد و حرف چندانی برای گفتن ندارد! اشراف به شرایط جدید دنیا برای نهادها، افراد و اشخاصی که فرهنگ را در کشور مدیریت، حمایت یا نمایندگی می‌کنند، مثل نفس کشیدن، واجب و ضروری است! مواجعه هوشمندانه با فناوری‌های تازه، اینترنت، هوش مصنوعی، فضای مجازی، شبکه‌های اجتماعی و... که همگی می‌توانند برای ما فرصت‌ساز هم باشند. شیوه‌های نو و ابتکار عمل می‌خواهد و این امر، جز با کمک کارشناسان و نهائات مردم، ممکن نیست. سینما، تئاتر، ادبیات، موسیقی و سایر بخش‌های فرهنگ و هنر، باید خاستگاه و مصرف عمومی پیدا کند و هنر، زبان خود مردم باشد، مردم خودشان را در جهت‌دهی فکری و اندیشگی به هنرمند و فرآیندهای فرهنگی. به مفهوم همه فعالیت‌های به هم پیوسته این وادی. سهیم بدانند و ببینند... این اتفاق، شانس خیلی کمی برای تضعیف و تخریب یا تهاجم به فرهنگ، حتی از نوع حساب‌شده! را به دیگران می‌دهد.

حمید هنرجو نویسنده و پژوهشگر فرهنگی